

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาและเสนอ

แนวทางการ

จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดจากการนำองค์ประกอบและตัวแปรของการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาจัดให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย โดยการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนจากแผนการศึกษาชาติ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพโรงเรียนเอกชน มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การบริหารจัดการทั้งในภาคการศึกษาและภาคธุรกิจ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น แล้วสร้างเป็นตัวแปรที่

บ่งบอกถึงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเป็น 3 ส่วน ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 3 ประการ ได้แก่ (1) ตัวแปรในส่วนของความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของตนเอง (2) ตัวแปรในส่วนของความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา และ(3) ตัวแปรในส่วนของด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจากตัวแปร ดังกล่าว แล้วนำองค์ประกอบและตัวแปรที่บ่งบอกถึงแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มาจัดเป็นแนวทางการจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่

ที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนา
ที่ยั่งยืน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข แล้วสรุปเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ทุกโรงเรียนสามารถ
นำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของทุกโรงเรียนได้

หน่วยศึกษาที่เป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่
เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2549 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 138
โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากหน่วยศึกษา โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของยามา
เน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 โรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มด้วยวิธีการ
แบบแบ่งชั้น โดยแบ่งตามจังหวัดทุกจังหวัดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแบ่งโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาด
ใหญ่พิเศษ จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามจำนวนที่ได้ดังกล่าวด้วย
วิธีการสุ่มอย่างง่ายทุกจังหวัดและทุกขนาดโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบ
เป็นข้อมูลที่ได้จากโรงเรียนทุกขนาด

การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลใช้เกณฑ์อัตราส่วนสูงสุดของการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
สำหรับ

การวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบ ในอัตราส่วนหนึ่งตัวแปรต่อผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน โดยกำหนดผู้ให้
ข้อมูลเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 17 คน
ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายงาน หัวหน้าหลักสูตรสายสามัญศึกษา
หัวหน้าหลักสูตรกลุ่มสายอิสลามศึกษา ครูจากหลักสูตรสายสามัญศึกษา ครูจากหลักสูตรสาย
อิสลามศึกษา ผู้เรียนที่เป็นประธานและกรรมการสถานักเรียน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน) ผู้ปกครอง
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 (หรือชั้นสูงสุดของโรงเรียน) รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 1,751 คน

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5
ระดับ กำหนดให้แต่ละข้อคำถาม เป็นตัวแปร 1 ตัวแปร มีรายละเอียดของตัวแปรครอบคลุม
แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 3 ส่วน คือ ส่วนของการสร้างความสามารถในการแข่งขันบน
พื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของตนเอง ส่วนของการสร้างความสามารถในการตอบสนอง
ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และส่วนของการสร้างความสามารถในการปรับตัว
ให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล รวมจำนวน 87 ข้อคำถาม โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่าตัวแปรใน
แต่ละองค์ประกอบนั้น เป็น ตัวแปรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือมีความเป็นไปได้จริงใน

โรงเรียนในระดับใด แล้วนำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของแบบสอบถาม ซึ่งทุกข้อได้ถูกเลือกไว้ เนื่องจาก มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถูกเลือกไว้เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละส่วน ได้แก่ ส่วนของการสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของตนเอง เท่ากับ .96 ส่วนของการสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา เท่ากับ .94 ส่วนของการสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคม วัฒนธรรมของท้องถิ่นและสากล .92 ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งวิธีการส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียน พร้อมแนบซองและแสตมป์ เพื่อให้ส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้ตอบแบบสอบถามให้ส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยภายใน 30 วัน ส่วนโรงเรียนที่จัดส่งแบบสอบถามมาล่าช้ากว่ากำหนด ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดตามจนได้รับแบบสอบถามกลับมาครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ 1,751 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบแบบเน้นองค์ประกอบหลักและหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก โดยใช้วิธีแวนเดอร์เมกซ์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกัน แล้วตั้งชื่อองค์ประกอบ ตามลักษณะที่ตัวแปรเหล่านั้นมุ่งอธิบายตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มาจัดเป็นแนวทางการจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข และเสนอเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังสรุปผลการวิจัยต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ได้องค์ประกอบที่มีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของทุกองค์ประกอบ เท่ากับ ร้อยละ 61.94 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.37-0.78 จำนวน 11 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อ “ผู้บริหารมืออาชีพ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.37-0.78 เป็น องค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 12 ตัวแปร คือ

1. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการครองตน ครองคน และครองงาน
2. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนเพื่อการพัฒนา ผู้เรียนและโรงเรียน
3. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการบริหารการศึกษา
4. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์
5. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่สามารถพัฒนาตนเองและโรงเรียนให้ก้าวหน้า ทันต่อสถานการณ์
6. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ รวดเร็ว และแม่นยำ
7. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่สามารถสื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
8. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่สามารถพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู และคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่สามารถสร้างทีมงานที่มุ่งมั่นและมี ประสิทธิภาพการทำงาน
10. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่มีความเมตตาและเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงาน
11. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณ ในวิชาชีพ
12. มีผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ที่สามารถจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนที่มีความคล่องตัวและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ชื่อ “การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.63 - 0.71 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร คือ

1. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผ่านศาสตร์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้ผู้เรียนมีวิถีการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลาม
2. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะ กีฬา และนันทนาการที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม
3. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษามลายู ภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 ชื่อ “การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.41 - 0.58 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร คือ

1. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างองค์รวม
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้
3. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม กฎระเบียบโรงเรียน และกฎหมายบ้านเมือง
4. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีม การสร้างเครือข่าย และการรับผิดชอบต่อส่วนรวม
5. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเคารพในสิทธิเสรีภาพและสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
6. จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะของรายวิชาทั้งสายอิสลามศึกษาและสามัญศึกษา
7. ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาครูและผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 ชื่อ “การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.45 - 0.76 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร คือ

1. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของชุมชน
2. ให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของโรงเรียน

3. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น

4. สำรวจสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาโรงเรียน
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับชุมชน
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรักความผูกพันระหว่างผู้เรียนกับผู้ปกครอง

องค์ประกอบที่ 5 ชื่อ “การบริหารต้นทุน” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.46 - 0.67 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร คือ

1. กำหนดแนวทางการใช้จ่ายอย่างพอเพียง โดยไม่ส่งผลเสียต่อการดำเนินงาน
2. บริหารทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต
3. บริหารทรัพยากรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี
4. จัดกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและการอนุรักษ์ทรัพยากรและพลังงานอย่างต่อเนื่อง
5. จัดผังการใช้พื้นที่ได้อย่างลงตัวและเกิดประโยชน์สูงสุด
6. นำเทคโนโลยีมาช่วยลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและพลังงานตามความพร้อมของโรงเรียน
7. กำหนดแนวทางการใช้บริการจากภายนอก (Outsources) เพื่อลดต้นทุนและประหยัดเวลาดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 6 ชื่อ “การบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.41 - 0.65 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 10 ตัวแปร คือ

1. เตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงานในอนาคต
2. พัฒนาบุคลากรให้มีการครองตนที่ดีและประพฤติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม
3. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการเข้าสังคม และรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. จัดสวัสดิการและกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง
5. ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ
6. ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

7. จ่ายค่าตอบแทนแก่นุคลากรในอัตราไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่รัฐกำหนดอย่างเหมาะสมกับสถานะค่าครองชีพ
8. จัดอัตรากำลังบุคลากรเพียงพอกับปริมาณงานตามโครงสร้างการบริหาร โรงเรียน
9. ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทบทวน ตรวจสอบ และพัฒนางานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
10. กำหนดกรอบการกระจายอำนาจให้ทีมงานตัดสินใจและพัฒนางานได้อย่างเต็มที่

องค์ประกอบที่ 7 ชื่อ “การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.39 -0.73 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 9 ตัวแปร คือ

1. จัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศอย่างครบถ้วนตรงตามลักษณะการใช้งาน
2. กำหนดแนวทางการให้บริการที่ครบถ้วน รวดเร็ว และเสร็จสิ้นในจุดเดียว
3. สร้างความเข้าใจและการยอมรับในเป้าหมายและแนวปฏิบัติแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของ โรงเรียนร่วมกัน
5. กระจายข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลและส่วนงาน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและทั่วถึง
6. สร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออาทร ให้เกียรติ และยอมรับการเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
7. พัฒนาองค์การและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
8. จัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติศาสนกิจหรือกิจกรรมตามวิถีอิสลามและเอื้อต่อการพัฒนางาน
9. จัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและคุ้มครองบุคลากรและผู้เรียนให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด อบายมุข และภัยอันตราย

องค์ประกอบที่ 8 ชื่อ “การพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.45-0.72 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร คือ

1. พัฒนางานให้เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดแนวทางและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อนำมาซึ่งชื่อเสียงและความเชื่อมั่นใส่ให้แก่โรงเรียน
3. กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ โรงเรียนต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 9 ชื่อ “ครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมืออาชีพ” มีค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบตั้งแต่ 0.60 - 0.68 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร คือ

1. มีครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรีหรือ
เทียบเท่าทางการศึกษาหรือทางอิสลามศึกษา

2. มีครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษา รวมทั้งบุคลากรสายสนับสนุนการสอนที่
ปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

3. มีครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษา รวมทั้งบุคลากรสายสนับสนุนการสอนที่
ได้รับผิดชอบงานตรงตามวุฒิการศึกษาและความถนัด

4. มีครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษา รวมทั้งบุคลากรสายสนับสนุนการสอนที่
ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของโรงเรียนจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 10 ชื่อ “การดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสถานศึกษา” มีค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบตั้งแต่ 0.39 - 0.49 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร คือ

1. พัฒนางานให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ ตามความสามารถและบริบทของโรงเรียน
2. บริหารงานที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ โดยยังคงยึดเป้าหมายของโรงเรียนเป็นหลัก
3. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและ
หลักการจัดการศึกษาของชาติ

องค์ประกอบที่ 11 ชื่อ “การพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่
0.38 - 0.66 เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มของตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร คือ

1. ดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
2. พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและความ
ต้องการของท้องถิ่น
3. ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
4. กำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม
สภาพจริง
5. ประเมินและรายงานผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อเนื่อง
6. นำผลการประเมินผู้เรียนไปปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดสอนซ่อมเสริม
ให้ผู้เรียน

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเสนอแนวทางการจัด
การศึกษา

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน
พื้นที่

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้สร้างขึ้นจากองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มตัวแปรที่มีความสอดคล้องกับ
หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้มีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางศึกษา ซึ่ง
ประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกิดจาก (1) กลุ่มตัวแปรในส่วนของ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน
บนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ
เกี่ยวกับผู้บริหารมืออาชีพ การบริหารต้นทุน การบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ การบริหาร
จัดการที่มีประสิทธิผล และการพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา (2) กลุ่มตัวแปรในส่วนของ การสร้าง

ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข ครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมีอาชีพ การดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล (3) กลุ่มตัวแปรในส่วนของ การสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวแปรเป็นแนวทางที่สามารถเป็นไปได้จริงหรือสามารถปฏิบัติได้จริงในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกขนาดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นการอภิปรายผลของแต่ละวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งในส่วนขององค์ประกอบและส่วนของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในส่วนขององค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้เกิดจากกลุ่มตัวแปรที่บ่งบอกหรือสะท้อนถึงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านการคัดกรองตัวแปรโดยผู้เชี่ยวชาญ ทุกตัวแปรเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถเป็นไปได้จริงหรือสามารถปฏิบัติได้จริงในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกขนาด และส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังกล่าว มีจำนวน 11 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้บริหารมีอาชีพ การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารต้นทุน การบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา ครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมืออาชีพ การดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

แต่ละองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์เป็นแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยกำหนดกิจกรรม งาน โครงการ รวมทั้งการพัฒนาในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อน และด้านกระบวนการจัดการศึกษา ให้สามารถตอบสนองต่อตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบได้อย่างหลากหลายตามสภาพและความพร้อมของแต่ละโรงเรียนอย่างเป็นปกติวิสัย ซึ่งเป็นการค่อยๆ หล่อหลอมผู้เรียน บุคลากร ตลอดจนการปฏิบัติงาน และเกิดข้อค้นพบในการพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน โดยยังคงมีลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อการที่ยั่งยืนใน 11 องค์ประกอบ ดังกล่าว ที่มีความครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนและสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าแนวทางการพัฒนาที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการพัฒนาในปัจจุบัน เรียกว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มีการดำเนินงานบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลอย่างรอบด้าน โดยต้องคำนึงถึงทุกมิติอย่างรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คำนึงถึงความเป็นองค์รวมในเชิงบูรณาการ โดยพิจารณาผลเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของโรงเรียน ในด้านสังคมที่ต้องคำนึงถึงความต้องการผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญกับการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล การพัฒนาควรเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรก่อให้เกิดการทำลาย มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในขอบเขตที่เพียงพอต่อความต้องการ สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รวมทั้งต้องคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยไม่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

การบริหารจัดการศึกษาในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลง ควรจัดการศึกษาตามแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เน้นการพัฒนาอย่างองค์รวมบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของตนเอง โดยยึดหลักทางสายกลาง มุ่งการพัฒนาที่มีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน สู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่เป็นสถานศึกษาเอกชนและตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีบริบทเฉพาะด้าน

สังคมวัฒนธรรม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักการศาสนาและวัฒนธรรมที่ต้องเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนและชุมชนเป็นสำคัญ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) เช่นเดียวกับแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development -ESD) ที่ว่าสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การให้ความสำคัญต่อตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ทั้งในมิติของสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจ อย่างเหมาะสม ทุกฝ่ายจำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกันทำงาน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ร่วมกันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาโลกของเรา เพื่อชนรุ่นหลังสืบไป (สำนักงานคณะผู้แทนไทยประจำยูเนสโก, 2549) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่รัฐได้เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา เน้นการพัฒนาอย่างองค์รวม โดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ให้ดีขึ้น จนกระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ซึ่งเป็น กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้ัญเชิญและยึดแนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตาม พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญานำทางในการบริหารประเทศ โดยยึด หลักทางสายกลาง มุ่งการพัฒนาที่มีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน สู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน นับเป็นการพัฒนา ประเทศอย่างองค์รวม โดยประชาชนทุกส่วนที่ส่วนร่วม มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาที่ ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างถาวร

องค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ ประกอบด้วยตัวแปรที่ผ่านการคัดกรองเกี่ยวกับความ สอดคล้องตามแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นตัวแปรที่ สามารถก่อให้เกิด คุณภาพของการพัฒนาในทุกมิติทั้งด้านความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐาน ทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน ด้านความสามารถในการตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและ สากล เพื่อมุ่งผลสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ผู้เรียนมีคุณภาพ โรงเรียนอยู่ รอดและเติบโตอย่างมั่นคง มีการพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ ดังนี้

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับผู้บริหารมืออาชีพ ครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมี ออาชีพ การบริหารต้นทุน การบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล และการพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา เกิดจากการรวมกลุ่มของตัวแปรที่มาจากแนวคิดการจัด การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานของ ทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ในรูปแบบของการบริหาร องค์การเอกชนที่ต้องอยู่รอด เนื่องจาก โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ เป็นองค์การเอกชนที่มีภารกิจหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความมุ่ง หมายการจัดการศึกษาชาติ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรม ท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาให้ทันต่อความก้าวหน้าของโลกในบริบทสากล และมุ่ง ตอบสนองความต้องการของลูกศิษย์ แต่การลงทุนทางการศึกษานั้น ต้องอาศัยทรัพยากรทางการ บริหารที่มีคุณภาพ ทั้ง คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ อย่างมหาศาล ดังนั้น โรงเรียนจึง จำเป็นต้องสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานของทรัพยากรและความสามารถของตนเอง ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ในรูปแบบของการบริหารองค์การเอกชนที่ต้องอยู่รอด สามารถสร้าง

คุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้ ผู้รับบริการทางการศึกษา เพื่อรักษาลูกค้าไว้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน

ด้วยธรรมชาติของสถานศึกษาที่เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องประยุกต์แนวความคิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่นิยมใช้ในภาคธุรกิจมาบูรณาการเข้า กับแนวความคิดการบริหารการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุตามเป้าหมายของการจัด การศึกษา สามารถอยู่รอด และเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับการควบคุม ค่าใช้จ่ายให้อยู่ระดับต่ำที่สุดแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ดังที่ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2546) ได้ให้แนวคิดว่าธุรกิจการศึกษานับเป็นกระบวนการประยุกต์หลักการและวิธีการของ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรเอกชน องค์กรทางการศึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และยังเกี่ยวข้องกับการศึกษา หลักการและวิธีดำเนินการสรรหาเงินทุน สิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย รวมทั้งบริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะ นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรด้วยดี ในทำนองเดียวกัน Porter (1985) ได้ให้ กรอบความคิดทฤษฎีการสร้างความสามารถในการแข่งขันว่าความสามารถในการแข่งขัน จะ เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อองค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเท่าเทียมในต้นทุนที่ต่ำ กว่าหรือสามารถตอบสนองได้อย่างแตกต่างและเหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งความสามารถในการแข่งขัน นี้เองที่จะสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่เหนือกว่าในสายตาของลูกค้าได้ โรงเรียนจะมีความสามารถ ในการแข่งขันได้นั้น จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ สู่การเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบที่มี สังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็น โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้าน ทรัพยากร วัสดุเทคโนโลยี งบประมาณและทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งใน ด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนด และ ได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นโรงเรียนที่สามารถ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นที่ชื่นชม ของชุมชน เป็น โรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือชุมชนและ โรงเรียนอื่นในชุมชนได้

2. องค์กรประกอบเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถี อิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล การจัดกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข การดำรงไว้ซึ่ง เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เกิดจากการรวมกลุ่มของตัวแปร ที่มาจากแนวความคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เนื่องจาก พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งเน้นการบูรณาการศาสนาเข้ากับทุกส่วนของการดำรงชีวิต เป็นวิถีชีวิตของมุสลิม ศาสนาอิสลามมิได้แยกความศรัทธาและการปฏิบัติออกจากกัน แต่ได้หลอมรวมทางโลกกับทางธรรมเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียวผสมกลมกลืนอย่างสมบูรณ์แบบ กำหนดให้มุสลิมทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องดำรงตนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม และสอนให้ศาสนิกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้นผู้ปกครองจึงให้ความสำคัญกับการอบรมบ่มนิสัยให้บุตรหลานเป็นมุสลิมที่ดี ซึ่งถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของชีวิตมุสลิม ศาสนาอิสลามถือว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญและเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องเป็นทั้งผู้แสวงหาความรู้ตลอดชีวิตและเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ไม่รู้โดยไม่หวังผลตอบแทน การศึกษาเป็นคำสั่งโดยตรงจากอัลลอฮ์(ซุบฮู) ดังคำว่า “อัลกุรอาน” ซึ่งเป็นคัมภีร์และธรรมนูญชีวิตของมุสลิม มีความหมายว่า “สิ่งที่ถูกอ่าน” และโองการแรกของคัมภีร์อัลกุรอานคือ “จงอ่านในนามของอัลลอฮ์(ซุบฮู)ผู้ทรงบังเกิดสรรพสิ่งทั้งมวล” และท่านศาสดามูฮัมหมัด(ศ็อลลา) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษา ดังตัวอย่างคำสอนที่ว่า “การศึกษาหาความรู้เป็นหน้าที่จำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน” “จงศึกษาตั้งแต่อยู่ในเปลกระทั่งถึงหลุมฝังศพ” “จงศึกษาหาความรู้แม้ว่าจะไกลถึงเมืองจีน” ด้วยเหตุนี้ ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ส่งเสริมในเรื่องการศึกษา มีเจตจำนงให้มุสลิมสามารถอ่านและทำความเข้าใจในเจตนารมณ์ของคัมภีร์อัลกุรอาน นอกจากการแสวงหาความรู้แล้ว อิสลามยังสอนให้มุสลิมเผยแพร่ความรู้ที่ได้มาแก่ผู้อื่น ซึ่งการศึกษาในทัศนะของศาสนาอิสลามไม่ได้แบ่งแยกว่าต้องศึกษาเฉพาะวิชาการด้านศาสนาเพียงด้านเดียว แต่มุสลิมจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งทางโลกและทางศาสนาควบคู่กันไป ศาสนาอิสลามไม่ได้แบ่งแยกศาสนจักรออกจากอาณาจักร อีกทั้งมุ่งเน้นให้มุสลิมดำรงชีวิตอย่างสมดุลทั้งชีวิตทางโลกและชีวิตทางศาสนา เนื่องจาก สูงสุดของการศึกษาในทัศนะอิสลาม คือ การเรียนรู้และรู้จักอัลลอฮ์(ซุบฮู) โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากศาสตร์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว (ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

ชาวมุสลิมได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุตรหลานให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม เพื่อให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเรียนรู้ มีวิถีการดำรงชีวิต และมีบุคลิกภาพตามหลักการศาสนาอิสลาม ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะเพียงพอที่จะดำรงตนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีหน้าที่การงานที่ดี มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน ด้วยความจำเป็นของชาวมุสลิมที่ต้องแสวงหาความรู้และดำรงชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลาม ดังกล่าว ส่งผลให้การจัดการศึกษาที่สอดคล้องตามหลักการศาสนาอิสลามจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนทุกเพศทุกวัย และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดสถานศึกษาที่มีการสอนศาสนาอิสลามรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นในพื้นที่นี้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงเป็นที่คาดหวังของชุมชนในการดูแลบุตรหลานหรือผู้เรียนร่วมกับผู้ปกครองให้มีคุณภาพ และเป็นกลไกหลักสำคัญประการหนึ่งที่มีบทบาทเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่าง และเป็นแหล่งวิทยากรในการพัฒนาชุมชนในกลุ่มพี่น้องชาวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะเป็นสถานศึกษาที่พี่น้องชาวไทยมุสลิมในท้องถิ่นให้ความเชื่อถือและศรัทธามาก อันสืบเนื่องมาจากความผูกพันในการนำหลักการศาสนามาเป็นธรรมเนียมแห่งชีวิตของผู้คนในสังคม (พิชญ์สินี แก้ววิชิต, 2538)

3. องค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดจากรวมกลุ่มของตัวแปรที่มาจากแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล เนื่องจาก พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลาม ที่กำหนดให้มุสลิมทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต และต้องดำรงตนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม มุสลิมได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุตรหลานให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม ด้วยบริบทการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และความคาดหวังของชาวไทยมุสลิมที่ต้องการให้โรงเรียนมีบรรยากาศการจัดการศึกษาและวิถีการดำเนินงานตามหลักการศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมและค่านิยมตามบริบทของชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีหน้าที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นผู้รับบริการทางการศึกษาและเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ส่งผลให้การจัดการศึกษาที่สอดคล้องตามหลักการศาสนาอิสลามจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมุสลิมทุกเพศทุกวัย มุสลิมในพื้นที่นี้จึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่มีการสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ สถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเรียนรู้ มีวิถีการดำรงชีวิต และมีบุคลิกภาพตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยการจัดกระบวนการศึกษาผ่านศาสตร์และสิ่งแวดลอมทุกอย่างรอบตัว

ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาเป็นบันไดขั้นแรกของการพัฒนา เพราะการศึกษาทำให้เกิดความสว่างทางความคิด ทุกสังคมมักจะยกย่องและยอมรับผู้มีการศึกษาสูง สังคมมุสลิมก็เช่นกัน มักยกย่องผู้มีการศึกษาศาสนาอิสลาม และส่งเสริมให้คนมุสลิมขวนขวายหาวิชาความรู้ใส่ตน ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ส่งเสริมและกระตุ้นเตือนให้มุสลิมศึกษาหาความรู้ทุกด้านตลอดเวลา มิได้แยกความรู้ทางโลกและทางธรรมออกจากกัน แต่ต้องศึกษาหาความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้ว่าศาสนาอิสลามไม่มีสถาบันนักบวช ทุกคนมีหน้าที่ต้องศึกษาเรียนรู้วิชาการรอบตัว ทั้งส่วนที่

เกี่ยวข้องกับการทำมาหาเลี้ยงชีพไปพร้อมกับการศึกษาวิถีการปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของศาสนา และปฏิบัติควบคู่กันไป

ด้วยความยึดมั่นผูกพันในศาสนา จึงส่งผลต่อพฤติกรรมการศึกษาของชาวมุสลิม (Saleh, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) ที่ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยในประเด็นนี้ว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีขอบเขตครอบคลุมไปทั่วทุกส่วนของสังคมและวัฒนธรรม มีผลกระทบต่อสังคมด้านต่าง ๆ มากมาย ซึ่งในการกำหนดแนวทางการพัฒนาควรคำนึงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม ในทำนองเดียวกันसानานจิตร์ สุคนทรทรัพย์ (2546) ได้กล่าวว่าบริบทด้าน วัฒนธรรม ค่านิยม และศาสนามีความสำคัญต่อการบริหารองค์การทุกประเภท บริบททั้งสามด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน ไม่สามารถแยกจากกันได้โดยสิ้นเชิง เป็นบริบทที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้จักคิดและการกระทำของบุคคล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบองค์การ และสังคม โดยส่วนรวม และยังมีความสัมพันธ์กับบริบทอื่นๆ อีกด้วย

องค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้เป็นคุณลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความเหมาะสมกับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกขนาดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วน ตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบนั้น เป็นเหตุที่จะนำไปสู่การมีคุณลักษณะตามองค์ประกอบ นั้น ๆ ดังนั้น การที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนนั้น แต่ละโรงเรียนอาจดำเนินงานทั้งในส่วนของ งานประจำและกิจกรรม งาน โครงการ หรือใช้วิธีการที่แตกต่างหลากหลายตามสภาพและ ศักยภาพของ โรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ตอบสนองตามตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบ และนำไปสู่ การมีคุณลักษณะตามองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ จำนวน 11 องค์ประกอบ ซึ่งมีความ สอดคล้องตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับผู้บริหารมืออาชีพ ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียน เอกชน

สอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่าง ยั่งยืน ต้องมีผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการครองตน ครองคน และครองงาน มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและโรงเรียน มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการ บริหารการศึกษา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์สามารถพัฒนาตนเองและโรงเรียนให้ ก้าวหน้าทันต่อสถานการณ์ สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ รวดเร็ว และแม่นยำ สามารถ สื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู และคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสร้างทีมงานที่มุ่งมั่นและมีประสิทธิภาพการทำงาน มี

ความเมตตาและเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงาน มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สามารถจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารที่มีความคล่องตัวและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนหรือไม่ ต้องอาศัยตัวแปรสำคัญเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามที่ได้กำหนดให้ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกที่จะนำ บทบัญญัติและแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามมาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งศาสนาอิสลามได้กำหนดคุณลักษณะของ ผู้บริหารว่าต้องเป็นผู้ที่ภักดี มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์(ซุบฮู) มีวิถีชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดี มี คุณลักษณะและมารยาทที่งดงาม มุ่งมั่นพัฒนางาน มีความสามารถในการควบคุมงาน มีความ รับผิดชอบต่องาน มีสมรรถนะในงาน มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และมีความยุติธรรม (Nakta , 2002) ลักษณะนักบริหารการศึกษาที่มีอาชีพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและการจัด การศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไข เพิ่มเติม ครั้งที่ 2 พ.ศ.2545 ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานเดิมเป็นทุนในด้านความถนัดในการเป็นผู้นำและ ลักษณะนิสัยในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น การศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาศึกษาขึ้น ไป บุคลิกภาพน่าเชื่อถือ คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ความสามารถและทักษะใน การบริหารจัดการ ความรู้ลึกและรู้รอบในหน้าที่ และการมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติ ตนหรือจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวินัยในตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในระบบ คุณภาพ มีการพัฒนาตนเอง มีบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ มีความรักศรัทธาในวิชาชีพ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีความรักความเมตตา เอาใจใส่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการด้วยความ จริงใจและเสมอภาค (สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2549; สภา ผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2547) ส่วนแนวคิดของของมัณฑนา สังขะกฤษณ์ (2548) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรพื้นฐานของการจัดการศึกษาว่าโรงเรียนต้องมี ผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพที่มีมนุษยสัมพันธ์ชั้นยอด สามารถระดมทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งใน แต่ละชุมชนทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคลากรของหน่วยงานราชการหน่วยงานเอกชน องค์กร และ สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ไม่เว้นแม้แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมาช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนให้มากที่สุด และกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นมือ อาชีพที่มีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีการทำงานที่เป็นมาตรฐาน เป็น

แบบอย่างที่ดี ซึ่งความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (Schreerens and Bosker, 1997; Purkey and Marshall, 1983; Bush and Coleman, 2002)

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผ่านศาสตร์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้ผู้เรียนมีวิถีการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลาม มีการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ กีฬา และนันทนาการที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษามลายู ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ องค์ประกอบและทุกตัวแปรในองค์ประกอบนี้สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามที่มีการสืบสานศาสนาในวิถีชีวิต วิถีคิด และวิถีการเรียนรู้ เน้นความศรัทธาเชื่อถือ โดยนำศาสนธรรมมาใช้จนเป็นวิถีชีวิต โดยถือว่าศาสนาและวิถีชีวิต

เป็นเรื่องเดียวกัน มีการเผยแพร่ศาสนาธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักการศาสนาอิสลามต้องเป็นไปตามอัลกุรอาน ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่ประทานมาจากอัลลอฮ์ (ซุบฮ์) และซุนนะห์ ซึ่งท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ได้อธิบายด้วยบทของอัลกุรอานด้วยการเป็นแบบอย่างทั้งจิตใจ วาจา และการกระทำ ทั้งสองประการ ดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่มุสลิมต้องยึดมั่น และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต (ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549) เพื่อให้ผู้เรียนมีวิถีการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยผ่านศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทุกอย่างรอบตัว มีการบูรณาการศาสนาเข้ากับทุกส่วนของวิถีชีวิต ประกอบกับ การจัดการศึกษาตามทัศนะของศาสนาอิสลามนั้น ต้องเป็นการศึกษาเพื่อสร้างวิถีชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของชีวิตที่ดี และมุ่งหวังให้มุสลิมเป็นคนดีที่สมบูรณ์อย่างองค์รวมตามแนวคิดคุณธรรมนำความรู้ ดังนั้น เกณฑ์ในการชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามทัศนะของศาสนาอิสลาม จึงวัดได้จากผู้เรียนว่านำหลักคำสอนทางศาสนามาประยุกต์และปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้มากน้อยเพียงใด สอดคล้องและถูกต้องตามเจตนารมณ์ของศาสนาหรือไม่ (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549) ในทำนองเดียวกันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงชี้แนะทางการจัดการศึกษาไว้ว่า “ถ้าเราสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการศึกษาและชีวิตของคนให้กลับมาเป็นอย่างเดิม ก็จะทำให้บ้านเมืองมีอนุชนที่มีความสามารถในทางวิชาการและมีจิตใจดี เป็นพลเมืองดี สามารถช่วยให้ส่วนรวมสามารถดำเนินต่อไปได้” (อุดมพร อมรธรรม, 2549) องค์ประกอบนี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ให้ความสำคัญต่อศาสนาและวัฒนธรรมที่จะบูรณาการเข้ากับการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังเช่น มาตรา 73 ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนามาเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มาตรา 81 กำหนดให้จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และมาตรา 289 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งศาสนาและวัฒนธรรมต่างมีความสำคัญต่อการศึกษา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันมาตามลำดับจนปัจจุบัน ส่งผลต่อการศึกษา การเรียนรู้ และการปรับตัวให้เกิดความกลมกลืนและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และสังคมโลก ดังเจตนารมณ์สำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 ที่มุ่งฟื้นฟูและบูรณาการระหว่างการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับศาสนาและวัฒนธรรมตลอดทั้งระบบ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกลไกสำคัญในการถกเถียงเรื่องศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษาเข้าด้วย เช่น แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหมวด 4 มาตรา 24 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดย

ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ยุคใหม่ควรมีรูปแบบที่ถูกต้อง “ปรับเหมาะ” ให้เข้ากับความต้องการของบุคคลและชุมชนมากขึ้น สามารถปรับเหมาะกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและ โภภะชีวิตที่หลากหลายของปัจเจกชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการสอนที่มีคุณภาพ ครูต้องประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์และจัดระบบการ จัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมกับความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน (ศักดิ์ไทย สุทธิกิจบรร, 2549) เช่นเดียวกันกับเจตนารมณ์ของการก่อตั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่กำเนิดมาโดยพื้นฐานทางศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ มีความเกี่ยวพันไปถึงวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมมาโดยตลอด การทำหน้าที่ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงประกอบด้วยการทำหน้าที่ทางศาสนาเพื่อ สืบทอดหลักการศาสนาอิสลาม ควบคู่กัน กับการทำหน้าที่จัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความ ยึดมั่นผูกพันในศาสนาของคนที่นับถือศาสนาอิสลามนั้น จะนำหลักศาสนา มาเป็นแนวทางในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน และส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต

(มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2525; เสมอ นาคพงศ์, 2530; พิษณุสินี

แก้ววิจิต, 2538) เช่นเดียวกันกับสุรพงษ์ โสธนะเสถียร(2531) ได้กล่าวว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้ ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาที่สถานศึกษาที่มีการสอน ศาสนาอิสลาม เพราะความหวาดหวั่นในการสูญเสียความบริสุทธิ์ทางศาสนาอันเนื่องมาจากปัจจัย แวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนมุสลิม เพื่อให้ได้เรียนรู้และสามารถดำรงชีวิตตามบทบัญญัติของ ศาสนาอิสลาม

องค์ประกอบนี้มีความสอดคล้องกับการที่ผู้ปกครองที่ต้องการให้โรงเรียนปลูกฝัง เสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามวิถีอิสลามให้แก่ผู้เรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรจัดกระบวนการ เรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ท้องถิ่นและสากล โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีสาระเกี่ยวกับศาสนา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม บริบทชุมชนและสังคม จัดกระบวนการเรียนการสอนด้านศาสนาในทุกระดับการศึกษาให้ สอดคล้องเหมาะสม มีการผสมผสานสาระความรู้ด้านศาสนาและความรู้ทั่วไปเข้าด้วยกันอย่าง สมดุล ทั้งด้านเนื้อหา การปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ รวมทั้งการบูรณาการการเรียนการสอนตาม หลักศาสนาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งจัดกิจกรรมฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนใน โอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงหลักการและปฏิบัติตามหลักการศาสนาเป็นกิจนิสัย

(Jasimuddin, 2001)

ส่วนตัวแปรเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอาหรับ ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ นั้น สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากมุสลิมทุกคนจะสามารถเรียนรู้หลักธรรมของศาสนาอิสลาม ได้อย่างถูกต้องนั้น มุสลิมจำเป็นต้องมีความสามารถในการอ่านและทำความเข้าใจในคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งเปรียบดังธรรมนูญชีวิตที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตาม แต่ด้วยเหตุที่คัมภีร์อัลกุรอานได้รับการบัญญัติมา โดยใช้ภาษาอาหรับ จึงส่งผลให้มุสลิมต้องศึกษาเรียนรู้ภาษาอาหรับ หรือศึกษาเรียนรู้จากการแปลเป็นภาษาอื่น ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาประจำชาติอื่น ๆ เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง และสามารถป้องกันปัญหาการบิดเบือนหลักการศาสนาโดยกลุ่มผู้ไม่หวังดีได้ (Hussein , 2002) เช่นเดียวกันกับการให้ความสำคัญต่อภาษาในบทบาทของการเป็นวัฒนธรรม และวัฒนธรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของชาติ ชาติใดมีหลายภาษา ย่อมแสดงถึงความร่ำรวยทางวัฒนธรรม ซึ่งน่าจะเป็นความภาคภูมิใจของชาติ ดังนั้น ประเทศไทยควรกำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่อรักษาภาษามลายูไว้ไม่ให้ถูกกลืนไป อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ส่งผลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจาก ภาษามลายูเป็นภาษานานาชาติของอาเซียน และเป็นภาษาที่สี่ที่มีผู้ใช้ในการสื่อสารของทั้งโลก (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549) ประกอบกับการที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สื่อสารโดยใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่ง และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และประชาชนบางส่วนสื่อสารโดยใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว ภาษามลายูจึงควรเป็นภาษาที่เด็กควรได้เรียนรู้ในระดับแรกก่อน หลังจากนั้น ค่อยมาเรียนรู้ภาษาไทย หลังจากอายุ 3 ปีขึ้นไป เพราะ หากระบบการศึกษาบังคับให้เด็กเรียนภาษาไทย ตั้งแต่ต้น จะนำมาซึ่งการปฏิเสธ ทำให้ผู้ปกครองไม่ยอมส่งลูกเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ทำให้ระบบการเรียนรู้อาหรับ ส่งผลให้การศึกษาค่อยไปด้วย (พิชญ์สินี แก้ววิชิต, 2538; อัมมาร์ สยามวาลา, 2548) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้และการประกอบอาชีพ จึงเป็นอีกตัวแปรสำคัญที่ควรนำมาพัฒนาเพื่อสร้างเข้มแข็งให้กับการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

3. องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ผู้เรียน

มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม กฎระเบียบโรงเรียน และกฎหมายบ้านเมือง การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีม การสร้างเครือข่าย และการรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพในสิทธิเสรีภาพและสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม กฎระเบียบโรงเรียน และกฎหมายบ้านเมือง โดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะของรายวิชาทั้งสายอิสลามศึกษาและสามัญศึกษา และมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบและทุกตัวแปรในองค์ประกอบนี้ สอดคล้องกับที่ Saleh (2002) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามว่า ศาสนาอิสลามถือว่ามนุษย์แต่ละคนเป็นหน่วยย่อยที่สำคัญที่สุดของสังคม สังคมจะสงบสุขได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน ในทำนองเดียวกันกับพระบรมราโชวาทที่พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้ว่า “วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ การทำให้บุคคลมีปัจจัยหรือมีอุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนอย่างเพียงพอ ทั้งในส่วนตัววิชาความรู้ ส่วนความคิดวินัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทน และความสามารถในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้จริงจังๆ เพื่อสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสุขความเจริญมั่นคง และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะ” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2523) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและแนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 24 ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การประยุกต์ความรู้มาใช้จัดกิจกรรมเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความ

รอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนรู้และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ รอบตัว เช่นเดียวกันกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(2547) ที่ได้กำหนดแนวจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีการเตรียมการสอนและสื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ส่วนผลการวิจัยของ วิภาวี เวทวงศ์ (2545) ที่พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของคุณลักษณะของครูดีเด่นสายงานการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ องค์ประกอบด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ประสบความสำเร็จ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

4. องค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับของชุมชน ประกอบด้วย

ตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของชุมชน มีการให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของโรงเรียน มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการสำรวจสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรักความผูกพันระหว่างผู้เรียนกับผู้ปกครอง องค์ประกอบและทุกตัวแปรขององค์ประกอบนี้สอดคล้องกับสภาพและความคาดหวังของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนนั้น โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน จากสภาพทั่วไปของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต และต้องดำรงตนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ต้องการบุตรหลานให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม ต้องการให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเรียนรู้ มีวิถีการดำรงชีวิต และมีบุคลิกภาพตามหลักการศาสนาอิสลาม มีความรู้ความสามารถ และทักษะเพียงพอที่จะดำรงตนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีหน้าที่การงานที่ดี มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน และไม่เป็นปัญหาของสังคม ส่งผลให้การจัดการศึกษาที่สอดคล้องตามหลักการศาสนาอิสลามจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนทุกเพศทุกวัยในพื้นที่นี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงเป็นที่คาดหวังของชุมชนในการดูแลบุตรหลาน ร่วมกับ ผู้ปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535; รุ่ง แก้วแดง, 2548) ในขณะเดียวกัน ครอบครัว สถาบันสังคม และชุมชนต่างมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา พัฒนา และติดตามผลการศึกษาของบุตรหลานตน ติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครู ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัด รวมทั้งร่วมสนับสนุนกิจการ

การศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิด การเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้องดูแล การสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ การร่วมดำเนินโครงการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางการสร้างความร่วมมือกับชุมชนที่ดี ย่อมส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ในทำนองเดียวกันกับหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรพัฒนานโยบายและแนวทางการพัฒนาร่วมกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (วิจิตร ศรีสอาน, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับสุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2531) ที่กล่าวว่าชาวไทยมุสลิมในภาคใต้หวั่นเกรงการสูญเสียความบริสุทธิ์ทางศาสนาอันเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นโยบาย การศึกษา การพัฒนา และการศาสนา เป็นต้น โดยพื้นฐานของชุมชนมุสลิมเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความศรัทธาต่อศาสนาอิสลาม และค่อนข้างจะมีความเคร่งครัดต่อวิถีชีวิตในแบบวัฒนธรรมอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ การกล่อมเกลாதงสังคม มนุษยสัมพันธ์ หรือการยอมรับโครงการต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติในแนวทางของศาสนาอิสลาม จึงน่าจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาที่สถานศึกษาที่มีการสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงกลายเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการพัฒนา ที่จะต้องให้บริการทั้งผู้เรียนและชุมชนอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ

5. องค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารต้นทุน ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรกำหนดแนวทางการใช้จ่ายอย่างไรเพียงโดยไม่ส่งผลเสียต่อการดำเนินงาน บริหารทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต บริหารทรัพยากรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและการอนุรักษ์ทรัพยากรและพลังงานอย่างต่อเนื่อง จัดผังการใช้พื้นที่ได้อย่างลงตัวและเกิดประโยชน์สูงสุด นำเทคโนโลยีมาช่วยลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและพลังงานตามความพร้อมของโรงเรียน และกำหนดแนวทางการใช้บริการทรัพยากรจากภายนอก (Outsources) เพื่อลดต้นทุนและประหยัดเวลาดำเนินงาน องค์ประกอบและทุกตัวแปรขององค์ประกอบนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคแห่งการแข่งขันในปัจจุบัน เนื่องจาก ทุกองค์การต้องการอยู่รอด พึ่งพิงงบประมาณจากรัฐน้อยลง องค์การจึงมุ่งที่การประหยัดและใช้ทรัพยากรทั้งคน เงิน เวลา และทรัพย์สินทั้งปวงให้คุ้มค่า โดยสร้างความตระหนักและอุปนิสัยในการทำงานที่ประหยัดเวลา ทรัพย์สิน มุ่งคุณภาพ

และประสิทธิภาพ (สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภูมิ เฉลยทรัพย์ (2546) ที่กล่าวว่ากลไกแห่งความสำเร็จของสถาบันขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญเกี่ยวกับการจัดการทุนทรัพยากร บนเงื่อนไขแห่งความท้าทายของระบบการศึกษาสมัยใหม่ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารองค์การโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่มาบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ มีการนำรูปแบบการบริหารธุรกิจมาใช้ในการบริหารจัดการทุนทรัพยากรให้สามารถใช้ได้อย่างพอเพียง เช่น การใช้ระบบรับบริการทรัพยากรจากภายนอก การลงทุนด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ การจัดตั้งการใช้พื้นที่ที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น ให้สามารถสร้างรายได้ที่ต้องการอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถเป้าหมายขององค์การได้อย่างรวดเร็ว สามารถสร้างความเข้มแข็งในการบริหารเชิงธุรกิจให้แก่องค์การ อีกทั้งยังต้องเป็นการบริหารเพื่ออนาคต ในทำนองเดียวกันกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นแนวทางการดำเนินงานที่ยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมต่อการรองรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งจากภายในและภายนอกองค์การ จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การต่าง ๆ ได้โดยคำนึงถึงความประหยัด คัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และดำเนินงานเพื่อแสวงหาคุณค่าที่มากกว่าเงินกำไร (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2549) เช่นเดียวกับบทสังเคราะห์วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ที่

อมรวิรัช นาคทรพรพ (2545) ได้กล่าวว่าในโลกของการศึกษาไม่อาจหยุดนิ่งได้ ต้องทำการวิจัยพัฒนาและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทรงประสิทธิภาพมาใช้ในการลดต้นทุนและช่วยให้การใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้สามารถบริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุด นอกจากนี้ องค์การยังสามารถบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพได้ด้วยการจ้างผู้ชำนาญหรือที่ปรึกษาจากภายนอกองค์การมาทำงานให้ การรวมหรือผนวกธุรกิจเข้าด้วยกัน รวมทั้งการสร้างพันธมิตรกับองค์กรอื่น เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการบริหารทรัพยากรให้คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด (วรภัทร ภูเจริญ, 2548)

6. องค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงานในอนาคต มีการพัฒนาบุคลากรให้มีการครองตนที่ดีและประพฤติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น การพัฒนาบุคลากรให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการเข้าสังคมและรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการจัด

สวัสดิการและกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ มีการติดตาม ประเมิน และรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจ่ายค่าตอบแทนแก่บุคลากรในอัตราไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่รัฐกำหนด ตามความเหมาะสมกับสถานะค่าครองชีพ มีการจัดอัตราค่าจ้างบุคลากรเพียงพอกับปริมาณงานตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียน มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้ ทบทวน ตรวจสอบ และพัฒนางานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดกรอบการกระจายอำนาจ ให้ทีมงานตัดสินใจและพัฒนางานได้อย่างเต็มที่ องค์กรประกอบและทุกตัวแปรขององค์ประกอบนี้ มีความสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามที่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมและพัฒนาประชาชาติ อิสลามให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการตรวจสอบทบทวน ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีอิสลาม (Tahan, 1992) ในทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 7 เกี่ยวกับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตั้งแต่การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การพัฒนาและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการเตรียมความพร้อมและสร้างความมั่นใจ มีการพัฒนาที่อยู่วิชาชีพทางการศึกษาให้สามารถริเริ่มสร้างสรรค์และผลิตผลงานที่มีคุณภาพ มีการยกย่องเชิดชู เกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้มีผลงานดีเด่นและเป็นคนดี มีระบบการควบคุมวิชาชีพ เพื่อให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรฐาน และกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปโดยถูกต้องและเป็นธรรม เช่นเดียวกับผลการวิจัยเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปรากฏผลการวิจัยสอดคล้องกันว่าความเป็นมืออาชีพของครูและบุคลากรสามารถวัดได้จากผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านความพร้อมในด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านขวัญและความพึงพอใจในการทำงาน

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเงินเดือนสวัสดิการ ด้านสุขอนามัย ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวมีลักษณะที่ส่งเสริมกันและกัน เช่น หากครูและบุคลากรมีความพร้อม มีขวัญกำลังใจในการทำงาน เขาจะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ มีการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่รักนับถือของบุคคลทั่วไป อีกทั้งส่งผลให้สามารถทำงานด้วยใจรักและอุทิศตนให้กับงาน นอกจากนี้ การบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันให้องค์การ เนื่องจาก “คน” เป็นแก่นกลางของการพัฒนาและขับเคลื่อนงานขององค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงรอบตัว (เชวง ชื่นธีระพงศ์, 2538; วรภัทร ภูเจริญ, 2548)

7. องค์กรประกอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต้องมีการจัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศอย่างครบถ้วนตรงตามลักษณะการใช้งาน กำหนดแนวทางการให้บริการที่ครบถ้วน รวดเร็ว และเสร็จสิ้นในจุดเดียว มีการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในเป้าหมายและแนวปฏิบัติแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน มีการกระจายข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลและส่วนงาน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและทั่วถึง มีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออาทร ให้เกียรติ และยอมรับการเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาองค์กรและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติศาสนกิจหรือกิจกรรมตามวิถีอิสลามและเอื้อต่อการพัฒนางาน มีการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและคุ้มครองบุคลากรและผู้เรียนให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด อบายมุข และภัยอันตราย องค์กรประกอบและตัวแปรทุกตัวขององค์กรประกอบนี้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการตามแนวทางอิสลามที่ให้จัดกระบวนการบริหารอย่างยืดหยุ่นรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์บนพื้นฐานของการมีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอต่อการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับ รวมทั้งการสร้างรักความผูกพันและความเข้าใจในงานให้แก่ผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่เอื้ออาทรต่อกัน และยังคงไว้ซึ่งระบบคุณธรรมอันดีงามทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยึดมั่น ศรัทธา และยำเกรงต่ออัลลอฮ์(ซุบฮู)เป็นหลัก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามตามที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีบรรยากาศของความเป็นอิสลามอยู่ในทุกกระบวนการอย่างเป็นรูปธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลาม (Saleh, 2002) ในทำนองเดียวกันกับหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเริ่มต้นจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ พระองค์ทรงมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนา โดยเริ่มแก้ไขปัญหาและพัฒนาจากจุดเล็ก ๆ ที่มีความจำเป็นตามลำดับขั้น คำนึงถึงภูมิหลังและสภาพทางสังคมจิตวิทยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทรงใช้หลักการแก้ปัญหาดด้วยความเรียบง่าย ประหยัด ปฏิบัติได้ผล เน้นการพึ่งตนเอง และจัดบริการรวมที่จุดเดียวหรือ One Stop Services

ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่ายต่อการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด พร้อมกับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้ให้แนวทางการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การว่าเกิดขึ้นจากการพัฒนางาน โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลสารสนเทศและความรู้ให้พอเหมาะพอดีกับจุดอ่อนจุดแข็งขององค์การ จัดระบบป้องกันความเสี่ยงรองรับการเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึงได้ตลอดเวลา เอาใจใส่ดูแลพนักงานเสมือนคนในครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีคุณธรรม ดำเนินงานด้วยความสุจริตโปร่งใส ไปพร้อมกับการเอื้อประโยชน์แก่สังคม (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2549 ;สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2549 ; อภิชาติ พันธเสน และคณะ, 2549) เช่นเดียวกันกับการบริหารจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการประสิทธิภาพโดยใช้หลักการและแนวทางหลายอย่างประกอบกัน ได้แก่ การใช้กระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบครบถ้วน มีข้อมูลสารสนเทศเพียงพอ

ต่อความต้องการของงาน ปรับเปลี่ยนเสริมสร้างวัฒนธรรมในการบริหาร ใช้หลักธรรมาภิบาลและกระบวนการกลุ่ม แก้ปัญหาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม กระจายอำนาจการบริหารให้แก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม พัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และยึดคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด (สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2549) ส่วนนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารประสิทธิภาพไว้อย่างสอดคล้องกันว่าการบริหารประสิทธิภาพสามารถ

เกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการวางแผน การสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศ การจัดองค์การ การสร้างวัฒนธรรมและจัดสภาพแวดล้อมขององค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทีมงาน การพัฒนาภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร และการสร้างคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ในยุคแห่งการแข่งขันเช่นปัจจุบัน ควรใช้การบริหารที่ไม่ยึดติดกรอบจนเกินไป มีการริเริ่มแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ยอมรับความแตกต่าง กล้าได้กล้าเสีย ยอมเสี่ยงอย่างมีเหตุผล สามารถกระตุ้น ให้อำนาจแก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้ทุกคนประสบความสำเร็จร่วมกัน ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันจะนำไปสู่ผลสัมพัทธ์กับความมีประสิทธิภาพขององค์การ การที่บุคลากรมีความรู้สึกร่วมกันอย่างแท้จริงต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การอยู่ในระดับสูง มีความปรารถนาอย่างรุนแรงที่จะคงอยู่กับองค์การ มีความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามมากพอในการทำงานให้กับองค์การเพื่อทำงานขององค์การให้บรรลุเป้าหมายซึ่งตนเองเลื่อมใสศรัทธา ความผูกพันเป็นทัศนคติที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์การไม่ว่าจะเป็นองค์การแบบใด เพราะความผูกพันเป็นตัวเชื่อมระหว่างจินตนาการของ

มนุษย์กับจุดมุ่งหมายขององค์กร ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร และเป็นผู้มีส่วนในการเสริมสร้างองค์กรและความเป็นอยู่ที่ดีขององค์กร รวมทั้งช่วยลดการควบคุมจากภายนอกอีกด้วย ดังนั้น ความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นเงื่อนไขล่องหนสำหรับองค์กรทางสังคมที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในหลายกรณีความพยายามดังกล่าวมีผลทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีเหนือคนอื่น และส่งผลให้การบริหารจัดการจะมีประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อใช้การบริหารจัดการแบบองค์รวมและมีการบูรณาการส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งสู่ผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ (Buchanan, 1974; Williams, 2006) นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่ได้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินงานของโรงเรียนแสนสุขที่ว่า โรงเรียนแสนสุขคือโรงเรียนที่ถึงพร้อมด้วยข้อมูลสารสนเทศ ก่อปรด้วยความคิดเชิงระบบ และดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท สามารถจัดการป้องกันแก้ไขเหตุปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดปัญหา รวมทั้งสามารถจัดการส่งเสริมสร้างสรรค์เหตุปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จแก่สมาชิกในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ครู บุคลากร ผู้บริหาร พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนรายรอบโรงเรียน ซึ่งการดำเนินงานในโรงเรียนแสนสุขที่จัดขึ้นแก่สมาชิกในโรงเรียนอาจมีความแตกต่างหลากหลายตามสภาพของโรงเรียน ท้องถิ่น และชุมชน โดยยังคงมีลักษณะร่วมกัน คือ การปลูกฝังให้สมาชิกทุกกลุ่มในโรงเรียนรักการเรียนรู้ มีความรู้สึกดีต่อบวกต่อโรงเรียน มีทักษะการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกในโรงเรียน ทำงานอย่างมีอุดมการณ์ และสร้างสรรค์เพื่อการบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ, 2546) องค์กรที่มีประสิทธิผลสูงมักมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ การมีฐานข้อมูลสารสนเทศเหมาะสมต่อการใช้งาน มีพนักงานที่มีทักษะ มีความรับผิดชอบร่วมกัน รู้และเข้าใจงานของตน มีขั้นของการบริหารองค์กรไม่ก้ำกั้น บริหารแบบเป็นทีม เน้นความสำคัญของผู้รับบริการ ระบบการผลิต การทำงานหรือบริการ มีความยืดหยุ่น รวดเร็ว และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะของการค้นหาคำตอบหรือค้นหาความเป็นไปได้ หรือเรียกว่าวิธีการบริหารแบบใหม่ที่ไร้รูปแบบ แต่ประกอบด้วยภารกิจขององค์กรในอนาคต คือ ต้องบริหารงานบนพื้นฐานของข้อมูลอย่างเพียงพอตามวัตถุประสงค์ มีระบบการจัดการความเสี่ยง มีทีมงานที่สามารถจัดการงานและวัดผลงานของตนเองได้อย่างสัมพันธ์กับเป้าหมายรวม ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารผ่านข้อมูลได้ฉับไว ชัดเจน ทำงานร่วมกับคนอื่น ในทีมได้ มีความรู้ในภาพรวมขององค์กรและสามารถบูรณาการเข้ากับหน้าที่ของแต่ละส่วนงานได้ รวมทั้งมีความสามารถในการเชื่อมโยงองค์กรเข้ากับบริบทที่แวดล้อมได้ (วภัทร ภูเจริญ, 2548)

7. องค์กรประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอก

ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการพัฒนางานให้เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดแนวทางและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อนำมาซึ่งชื่อเสียงและความเลื่อมใสให้แก่โรงเรียน และมีการกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทุกตัวแปรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาเอกชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้รับบริการศรัทธา และทำให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้ในยุคที่มีการแข่งขัน ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ภาพลักษณ์เกิดจากความรู้สึกรับรู้ของผู้รับบริการที่มีต่อโรงเรียน ภาพลักษณ์ของโรงเรียนสามารถสร้างขึ้นได้โดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นแก่โรงเรียนทำได้ยากพอๆ กับการรักษาภาพลักษณ์ของโรงเรียน แต่ไม่เกินความสามารถของผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำให้เกิดขึ้นมาได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542) ภาพลักษณ์ของโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนได้รับความเชื่อถือในเรื่องต่าง ๆ จนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานมาศึกษาต่อมากขึ้น อีกทั้งได้รับความเลื่อมใสศรัทธาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโรงเรียนสามารถสร้างภาพลักษณ์ได้โดยเริ่มจากการศึกษาภาพลักษณ์ของโรงเรียนตามการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทั่วไป สร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นความสำคัญของภาพลักษณ์โรงเรียน ศึกษาข้อมูลพื้นฐานหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดภาพลักษณ์ที่ดี กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และแผนการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางและหลักชัยในการพัฒนาโรงเรียนให้ได้รับการยอมรับ เชื่อถือและศรัทธาจากประชาชน สร้างความรู้สึกให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับและเห็นด้วย อันจะเป็นผลให้โรงเรียนเป็นที่เชื่อถือ ปรับปรุงทั้งระบบโรงเรียน นำโรงเรียนให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นมากขึ้น สร้างโรงเรียนให้มีชื่อเสียง เช่น การส่งโรงเรียนเข้าประกวด การส่งครูและนักเรียนไปแข่งขันความรู้และทักษะต่างๆ เน้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้การประชาสัมพันธ์เป็นมาตรการสำคัญในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานควบคู่กับการบริหารและจัดการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานสม่ำเสมอ นำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงานและพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง (วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 2548) อย่างไรก็ตาม โรงเรียนจะมีภาพลักษณ์ที่ดีก็ต่อเมื่อผู้รับบริการรู้สึกพึงพอใจ ดังนั้น การสร้างความพึงพอใจจึงเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์โรงเรียน ดังที่ Bush and Coleman (2002; วิไลวรรณ อุภาพรหม, 2548) ได้ให้แนวคิดว่าหัวใจสำคัญที่จะทำให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีได้ คือ การทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ

โดยการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้สัมผัสกับการดำเนินงานขององค์กรให้มากที่สุด รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Mazzarol and Soutar, Norman (1999) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสร้างความพึงพอใจในการให้บริการทางการศึกษาว่าผู้ให้บริการต้องเข้าใจธรรมชาติของงานบริการว่าต้องคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ มีการประสานความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้รับบริการ เพื่อให้สามารถบริการได้ตรงตามความต้องการ

9. องค์ประกอบเกี่ยวกับครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมีอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางการศึกษาหรือทางอิสลามศึกษา มีครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษา รวมทั้งบุคลากรสายสนับสนุนการสอนที่สามารถปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ได้รับผิดชอบงานตรงตามวุฒิการศึกษาและความถนัด สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของโรงเรียนจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสามารถพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและผู้เรียน เนื่องจาก ครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนเป็นบุคคลสำคัญที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียน และเป็นผู้ที่หน้าที่ในการดูแลและพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบและทุกตัวแปรขององค์ประกอบนี้ สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า วิชาชีพทางการจัดการศึกษาเป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นงานที่ใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขา ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการมากกว่าใช้แรงงาน จึงต้องศึกษาอบรมอยู่เสมอ ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และวัฒนธรรมของวิชาชีพอย่างเพียงพอก่อนปฏิบัติการ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี วิชาชีพครูต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางศีลธรรม ควบคู่กับมีมาตรฐานชั้นสูงของวิชาชีพทั้งด้านการศีลธรรมจรรยาและการปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นการบริการสังคมที่มีความจำเป็นและมีลักษณะเจาะจง (Hoyle, 1969; Marks and Others, 1979) เช่นเดียวกับคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ซึ่งต้องเป็นผู้มีความสมบูรณ์ด้านร่างกาย ด้านความรู้ ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านคุณธรรม ด้านจริยธรรมวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2543) ซึ่งลักษณะของครูที่ดีและความเป็นมืออาชีพของครูนั้นสามารถพิจารณาได้จากความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างตรงตามวุฒิการศึกษาและความถนัด มีจรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน มีความเชี่ยวชาญในเทคนิคการสอน รอบรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถสร้างความสนใจและความ

เข้าใจแก่ผู้เรียน อีกทั้งมีบทบาทในการอบรมมนัสและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทุกด้าน ครูจึงต้องมานะบากบั่นเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ให้ความก้าวหน้าอยู่เสมอ (Scriven, 1991; สุภาพ วาดเขียน, 2533; ถวิล มาตรเยี่ยม, 2542; สุจริต เพียรชอบ, 2540) เช่นเดียวกันกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานวิชาชีพครูที่มุ่งให้ครูมีความสามารถในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ในทำนองเดียวกันศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549) ได้กล่าวว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยอมรับมาช้านานกว่าร้อยปีอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะประเทศไทยความเป็นวิชาชีพของอาชีพครู เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่สำคัญ คือ การใช้วิธีการแห่งปัญญาให้บริการแก่สังคมในลักษณะที่มีความจำเป็นและเจาะจง วิชาชีพครูต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ กว้างขวางลึกซึ้ง โดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร ต้องมีจรรยาบรรณและมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพตามมาตรฐานของวิชาชีพ นอกจากนี้ยังต้องมีจิตวิญญาณและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อวิชาชีพ กล้ารับผิดชอบ กล้าเผชิญต่อผลการกระทำอันเนื่องมาจากภารกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ สิ่งที่ครูควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง คือ คุณภาพการสอนซึ่งเป็นความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูต้องสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และต้องมีหลักในการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับปรัชญา เวสทาร์ช (2549) ครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และอาจารย์ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์ คือ ต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตามเรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มด้วย

10. องค์ประกอบเกี่ยวกับการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการพัฒนางานให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตามความสามารถและบริบทของโรงเรียน มีการบริหารงานที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ โดยยังคงยึดเป้าหมายของโรงเรียนเป็นหลัก มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและหลักการจัดการศึกษาของชาติ เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ เป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในด้าน การดำรงชีวิตตามวิถีอิสลาม วัฒนธรรมค่านิยมของชุมชน ภาษาที่ใช้ ตลอดจนบริบทความเป็น เอกชน ส่งผลให้กิจกรรมการดำเนินงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันในรายละเอียดของการปฏิบัติ ดังเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 ที่ต้องการพัฒนา ระบบกลไกการประกันคุณภาพของสถานศึกษาโดยยึดหลักความเป็นอิสระเสรีภาพทางวิชาการ มุ่ง สร้างความเป็นเอกลักษณ์อย่างหลากหลายตามเป้าหมายและภารกิจ(สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) องค์ประกอบนี้สอดคล้องกับแนวคิดการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ขององค์การที่ว่า การสร้างเอกลักษณ์ คือ ความสามารถและความพยายามขององค์การในการสร้าง ความแตกต่างและคุณค่าที่เหนือกว่าให้แก่ผู้รับบริการอย่างเด่นชัดระหว่างองค์การของตนกับ องค์การอื่นในสายตาผู้รับบริการ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทุกขั้นตอนหรือกิจกรรมการดำเนินงานของ องค์การ เช่น ด้านต้นทุน ด้านคุณภาพ ด้านการให้บริการ ด้านชื่อเสียงขององค์การให้แก่กิจการ ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี ด้านการสร้างภาพลักษณ์ให้ผู้รับบริการเห็นคุณค่าว่า ดีกว่า มีประสิทธิภาพมากกว่าหรือมีความเหนือกว่าคู่แข่งขั้น เป็นต้น ในการสร้างเอกลักษณ์ของ องค์การในสายตาของผู้รับบริการไม่ว่าจะในมิติใดก็ตาม องค์การต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของ องค์การว่าอยู่ในวิสัยที่ทำได้จริง โดยองค์การควรทำการสำรวจตลาดว่าเอกลักษณ์ใดบ้างที่ ผู้บริโภคให้ความสำคัญและส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ กลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นผู้รับบริการมีขนาด ใหญ่เพียงใด มีองค์การใดที่อาจมาเป็นคู่แข่งในการสร้างภาพพจน์ด้านเอกลักษณ์เฉพาะ องค์การ ควรวางเป้าหมายให้ชัดเจนว่าต้องการเป็นผู้นำในเอกลักษณ์ด้านใด เช่น ด้านคุณภาพ ด้านการ ให้บริการ หรือด้านนวัตกรรมสมัยใหม่ เป็นต้น ซึ่งต้องคำนึงถึงสภาพการณ์ขององค์การควบคู่กัน ไปว่ากิจการมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการ นำเสนอเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจให้แก่ ผู้รับบริการ และควรเป็นเอกลักษณ์ที่ยากต่อการเลียนแบบ นอกจากนี้องค์การสามารถสร้าง เอกลักษณ์ได้ด้วยวิธีการมัดใจผู้รับบริการ โดยการมอบความรัก ความผูกพัน สร้างความรู้สึก สัมพันธ์ที่ซาบซึ้ง และความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการ เพื่อมัดใจให้ผู้รับบริการกลับมาอุดหนุน เป็นลูกค้าที่ภักดี ช่วยบอกต่อปากต่อปาก และสร้างลูกค้าใหม่ให้องค์การอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ผู้รับบริการจะแจ้งให้องค์การทราบข้อควรปรับปรุงพัฒนาขององค์การเพื่อให้องค์การได้พัฒนาการ ดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การสำรวจตลาดและการสร้างเอกลักษณ์ ดังกล่าว จึงช่วยให้ได้ข้อมูล ที่ชี้ให้เห็นถึงโอกาสแห่งการสร้างเอกลักษณ์ให้แก่องค์การในมิติที่มีความหมาย ตรงใจผู้รับบริการ และสามารถสร้างศักยภาพในการให้บริการ เพื่อให้ผู้รับบริการกล่าวขานถึงด้วยความนิยมชมชอบ

เกิดความภาคภูมิใจและพอใจที่จะเป็นลูก้าขององค์กรต่อไปในระยะยาว (Porter, 1990; Bell, 2004; ทองหล่อ เดชไทย, 2544)

11. องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยตัวแปรที่บ่งบอก
ว่า

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรและ โปรแกรมการเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง มีการประเมินและรายงานผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อเนื่อง มีการนำผลการประเมินผู้เรียนไปปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียน องค์ประกอบและทุกตัวแปรขององค์ประกอบนี้สอดคล้องตามหลักการศาสนาอิสลาม เนื่องจาก ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาอย่างชัดเจน เป็นศาสนาที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความรู้ มุ่งสร้างความเข้าใจในเรื่องของตัวเอง โดยสร้างจิตสำนึก สร้างความรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอันดับแรก ซึ่งแนวคิดของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการศึกษานั้น เป็นการสร้างมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทุกด้าน โดยมีอัลกุรอานเป็นธรรมนูญชีวิตที่สอนให้มนุษย์รู้จักรักเหง้าของตนเอง รู้จักอัลลอฮ์(ซุบฮู) สอนให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และบูรณาการอย่างครบวงจร ตลอดจนให้แนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549) กับการจัดการศึกษาตามแนวทางของศาสนาอิสลามที่มีลักษณะสำคัญ คือ ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติศาสนาอิสลามตามที่กำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งต้องให้ความสำคัญทุกด้านที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตวิทยา ด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรม ด้านความต้องการ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งตามหลักการศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับการดูแลเอาใจใส่ต่อการพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ก่อนกำเนิด จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดูแลตัวเองได้ ศาสนาอิสลามได้จัดระบบของการดูแลและพัฒนาคนุญ์ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการมอบความรักความเมตตา การติดตามดูแลช่วยเหลือเด็ก ๆ เป็นรายบุคคล เพื่อให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (Shaikh, 2002) เช่นเดียวกับ Saleh (2002) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามว่า ศาสนาอิสลามถือว่ามนุษย์แต่ละคนเป็นหน่วยย่อยที่สำคัญที่สุดของสังคม สังคมจะสงบสุขได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน ยิ่งกว่านั้นบุคคลยังเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการจัด

การศึกษา การจะพัฒนาปัจเจกบุคคลให้มีความสุขในชีวิตได้ จำเป็นต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ ดังที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดส่วนประกอบของมนุษย์เป็น 3 ส่วน คือ ร่างกาย ความคิดจิตใจ และจิตวิญญาณ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์จึงต้องพัฒนาให้ครบถ้วนและสมดุลทั้ง 3 ส่วน ศาสนาอิสลามได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่มนุษย์ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ รู้หน้าที่ทั้งในส่วนหน้าที่ต่ออัลลอฮ์(ซุบฮู) หน้าที่ต่อตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามแนวทางศาสนาอิสลาม คือ การพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ให้ยึดมั่น เคารพ ภักดี และยำเกรงต่ออัลลอฮ์(ซุบฮู) ส่วนการพัฒนาด้านจิตใจนั้น ศาสนาอิสลามถือว่าจิตใจมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความคิด ศาสนาอิสลามเน้นให้มนุษย์มีการคิดอย่างมีเหตุผล และส่งเสริมให้มนุษย์ได้พัฒนาความคิดของตนด้วยการเรียนรู้จากทุกสิ่งรอบตัว สำหรับการพัฒนาด้านร่างกายนั้น ศาสนาอิสลามได้ส่งเสริมให้มนุษย์มีทักษะที่เชี่ยวชาญ มีร่างกายที่แข็งแรง ซึ่งจะสามารถนำพามนุษย์ให้สามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางอิสลาม และมีความยึดมั่นศรัทธาที่แข็งแกร่ง ดังนั้น การจัดการศึกษาตามแนวทางศาสนาอิสลาม จึงให้ความสำคัญตั้งแต่ฐานราก คือ การพัฒนามนุษย์ให้มีศักยภาพซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของการพัฒนาครอบครัว องค์กร สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนสังคมโลก ในทำนองเดียวกันกับวัตถุประสงค์แรกของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งไปที่ชีวิตคนเป็นเบื้องต้นก่อน ดังพระบรมราโชวาทที่พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้ว่า “เจตนาของการศึกษา คือ การวางรากฐานที่ดีที่ถูกต้องแก่บุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้ที่ปวง”(พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียนและนักเรียนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ศุกร์ ที่ 13 มิถุนายน 2518) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549) ที่เน้นให้ครูดึดตามประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มและเป็นชั้นเรียน เช่นเดียวกันกับปรัชญา เวสารัชช (2549 ; สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) ที่กล่าวว่าจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถ เน้นการพัฒนามนุษย์ในลักษณะบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ โดยครูต้องรู้จักและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้มีความสุขครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ เป็นต้น รวมไปถึงการพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้เรียนให้สามารถติดตามความรู้ใหม่ๆ และวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ของ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้างต้น สามารถจัดเข้าสู่แนวทางการจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา รวมทั้งยังเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาด้านบริบทปัจจัยป้อน และกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจาก โรงเรียนเป็นองค์การสมัยใหม่ที่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นทางการและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำหน้าที่อย่างสัมพันธ์กัน

มุ่งไปสู่จุดหมายร่วมกันเพื่อความอยู่รอด สามารถเจริญเติบโตในบริบทที่เป็นอยู่ และสามารถดำเนินภารกิจของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (Donnelly, James, Gibson and Ivancevich, John, 1987; Hoy, Wayne and Miskel, 2005) เช่นเดียวกันกับแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนสมบูรณ์แบบ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาบนพื้นฐานของความเป็นโรงเรียนที่ดี (Good Schools) สามารถบริหารจัดการปัจจัยนำเข้าและกระบวนการจัดการศึกษา ให้สามารถอำนวยให้เกิดผลประโยชน์เกื้อหนุนต่อการเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบได้ บนพื้นฐานศักยภาพความพร้อมและความเป็นไปได้ในสภาพที่แตกต่างกันของโรงเรียนและชุมชน อีกทั้งยังสามารถให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นความสามารถดำรงระดับของปัจจัยนำเข้า และกระบวนการให้ยั่งยืน เพื่อให้สามารถสร้างผลผลิตให้ยั่งยืนอยู่ได้ตลอดระยะเวลาที่คาดหวัง ซึ่งปัจจัยนำเข้า และกระบวนการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นตัวแปรสำคัญของความยั่งยืน ดังนั้นจึงต้องดำรงระดับของปัจจัยนำเข้าให้เพียงพอและกระบวนการให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ตลอดระยะเวลาที่คาดหวัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546; วสุธร ต้นวัฒนกุล, 2549)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะระดับโรงเรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ให้มีความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของตนเอง มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง

ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสากลตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนควรจัดอบรมพัฒนาผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการครองตน ครองคน และครองงาน เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด และเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบโรงเรียน

2. โรงเรียนควรบริหารต้นทุนค่าใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางการใช้จ่ายอย่างพอเพียง บริหารทรัพยากรที่มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยไม่ส่งผลเสียต่อการดำเนินงานและเอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต จัดกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและการอนุรักษ์ทรัพยากรและพลังงานอย่างต่อเนื่อง จัดผังการใช้พื้นที่ให้ลงตัวและเกิดประโยชน์สูงสุด นำเทคโนโลยีมาช่วยลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและพลังงานตามความพร้อมของโรงเรียน รวมทั้งการกำหนดแนวทางการใช้บริการจากภายนอก (Outsource) เป็นต้น

3. โรงเรียนควรดำเนินการบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ โดยเตรียมการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงานในอนาคต ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีการครองตนที่ดีและประพฤติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม มีความรู้ความเข้าใจในบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการเข้าสังคม และรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดสวัสดิการและกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ทำการติดตาม ประเมิน และรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง จ่ายค่าตอบแทนแก่บุคลากรในอัตราไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่รัฐกำหนดอย่างเหมาะสมกับสถานะค่าครองชีพ จัดอัตราค่าจ้างบุคลากรเพียงพอกับปริมาณงานตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทบทวน ตรวจสอบ และพัฒนางานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ กำหนดกรอบการกระจายอำนาจให้ทีมงานตัดสินใจและพัฒนางานได้อย่างเต็มที่

4. โรงเรียนควรดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล โดยจัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศอย่างครบถ้วนตรงตามลักษณะการใช้งาน กำหนดแนวทางการให้บริการที่ครบถ้วน รวดเร็ว และเสร็จสิ้นในจุดเดียว สร้างความเข้าใจและการยอมรับในเป้าหมายและแนวปฏิบัติแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน กระจายข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลและส่วนงาน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและทั่วถึง สร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออาทร ให้เกียรติ และยอมรับการเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาองค์การและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติศาสนกิจหรือกิจกรรมตามวิถีอิสลาม และเอื้อต่อการพัฒนางาน จัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและคุ้มครองบุคลากรและนักเรียนให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด อบายมุข และภัยอันตราย

5. โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา โดยพัฒนางานให้เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อนำมาซึ่งชื่อเสียงและความเลื่อมใสให้แก่โรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

6. โรงเรียนควรจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล โดยจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยผ่านศาสตร์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อให้ผู้เรียนมีวิถีการดำรงชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลาม

ได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะ กีฬา และนันทนาการที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ตลอดจนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษามลายู ภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

7. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาครูให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะของรายวิชาทั้งสายอิสลามศึกษาและสามัญศึกษา สามารถวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวม

8. โรงเรียนควรพัฒนาครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนให้เป็นมืออาชีพ โดยจัดให้ครูสอนวิชาสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาขั้นต่าระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางการศึกษาหรือทางอิสลามศึกษา ส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ มอบหมายงานให้ตรงตามวุฒิการศึกษาและความถนัด เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของโรงเรียนจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

9. โรงเรียนควรดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสถานศึกษา โดยพัฒนางานให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตามความสามารถและบริบทของโรงเรียน บริหารงานอย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและหลักการจัดการศึกษาของชาติ

10. โรงเรียนควรพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ทำการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง กำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินและรายงานผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อเนื่อง ตลอดจนการนำผลการประเมินผู้เรียนไปปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียน

11. โรงเรียนควรสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยสำรวจสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของชุมชน ให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของโรงเรียน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ

หลักการศาสนาอิสลามและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับผู้ประกอบการและชุมชน รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมความรักความผูกพันระหว่างผู้เรียนกับ ผู้ปกครอง

12. การนำแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้ไปใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาในสภาพปกติ ของโรงเรียน และปรับให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน บน พื้นฐานของศักยภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน

13. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สอดคล้องกับหลักการ พัฒนาที่ยั่งยืนและ อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลในทุกด้าน มีความ ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรพัฒนาให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบไปพร้อม ๆ กัน โดยดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติตามตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ ในลักษณะของการวางแผน และดำเนิน โครงการ/งาน/กิจกรรม ให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ

14. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อถ่ายทอดจุดเด่นหรือเทคนิค วิธีการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจาก แต่ละโรงเรียนมีจุดเด่นหรือเทคนิควิธีการนำไปใช้ได้ แตกต่างกัน

15. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ไปใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยการสร้างความรู้ความ เข้าใจแก่บุคลากรภายในหน่วยงานและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง เชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำไปบูรณาการใช้ในการพัฒนาได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาตามแนวทางทางการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นศูนย์กลางในการ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ภายใต้ นโยบายการพัฒนาร่วมกัน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรนำแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาที่มีการสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นกรอบวิจัยเพื่อนำไปศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการศึกษา เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไปในอนาคต

2. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาเทคนิควิธีการพัฒนา ผลการพัฒนา และเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิจัย อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างต่อเนื่อง

3. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพัฒนาค้นคว้าวิธีการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกลไกในการติดตามประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนา

4. ควรนำแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปทดลองใช้จริงในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

5. ควรศึกษาวิจัยความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีระหว่างองค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับแนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลาม เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโรงเรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

6. ควรศึกษาแนวทางการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาประเภทอื่นและสถานศึกษาที่มีการสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นต้น